



Centenarul Petre Liciu

Împlinirea a o sută de ani de la nașterea lui Petre Liciu (în ziua de 19 martie 1871, la Focșani) constituie un prilej pentru a aminti de contribuția acestui artist dramatic — atât de personal, atât de complex înzestrat — la propășirea școlii românești de teatru.

După o scurtă carieră la Teatrul Național din Iași, Petre Liciu a fost angajat, în 1892, la Naționalul din București. Atmosfera în teatru, în acel moment, era dintre cele mai apăsătoare: moartea atât de timpurie a lui Grigore Manolescu stîrnise printre tinerii actori, discipoli ai marelui dispărut, un sentiment de adîncă descurajare; publicul ocolea teatrul. Repertoriul, în cea mai mare parte, era neinteresant, aceeași conducere a teatrului, care dura de timp îndelungat, se arăta depășită de vreme.

Tinăr, fără nume, privit de unii cu neîncredere, de alții cu ostilitate, Liciu a știut să polarizeze în jurul lui pe acești dezorientați, însuflindu-le speranță. Încredințat că „marea reformă se cuvine să înceapă în sala de repetiții”, intrucît studiul pieselor, tributar încă „școlii vechi”, lăsa mult de dorit, Liciu, susținut de un număr însemnat de actori, a pornit să sfarme prejudecăți adînc înrădăcinate. Printre ele, una dintre cele mai dăunătoare era aceea a compartimentării actorilor în așa-zisele „caractere dramatice” după criteriul „temperamentului”, dar mai ales după însușirile fizice. Chiar din Conservator, începea această „specializare”, pregătindu-se, standardizată, „prim-amorezi”, „ingenue”, „comici briilanți”, „cochete”, „intri-ganți”, „mame și tați nobili”, pentru fiecare din aceste specialități funcționînd o anumită tipologie. În realitate, deși aceste bariere artificiale nu puteau să nu fie escaladate de talent și de studiu ce nu țineau seama de strîmtele clasificări, veritabile paturi ale lui Procust, totuși sistemul era deosebit de nociv, frînînd, întîrziînd sau descurajînd diversifi-carea, dezvoltarea artei dramatice, aceasta cu atât mai mult cu cît dramaturgia, modernă în epocă, nu mai crea tipuri rigid clasificate.

Liciu, în calitate de interpret, de regizor, de profesor la Conservator, s-a străduit să îndepărteze barierele artificiale ale „speciali-

zării”, rămășiță a vechii doctrine a „carac-terelor”, ale „categoriilor dramatice”. Actorul Liciu, temperament de o mare elasticitate, stăpîn al unei întinse game de accente dra-matice, ce au mers de la farsă și vodevil, pînă la dramă și tragedie, recepționa cu fie-care rol o „viață” venită din afară, pe care o „recrea” cu o atentă preocupare de adevăr, prin jocul unei bogate fantezii, printr-un pă-trunzător spirit de observație. Fiecare rol, fiecare transformare nu aminteau spectatori-lor pe cea precedentă, deși ele erau țîsnite din liniile aceleiași fețe și din privirile aceluiași ochi. Salturile actorului Liciu au fost cu ade-vărat amețitoare: de la Rică Venturiano pînă la Shylock, trecînd prin Ștefăniță din Vîforul lui Delavrancea, Isidor Lechat din Baniî lui Mirbeau, Hlestakov din Revizorul lui Gogol, Tokeramo din drama Taifun de Lengyel, Cetățeanul din O scrisoare pierdută, Zeilig Șor din Manasse de Ronetti Roman.

Înclezător în vîitorul teatrului românesc, Liciu și-a luat sarcina îndrumării unei ple-iade de actori, ce ar fi trebuit să fie nu numai talentați, dar și cultivați — o seamă dintre aceștia (Ion Manolescu, Tina Barbu, Casimir Belcot, V. Maximilian, Alexandru Mihailescu, Maria Filotti, Zaharia Birsan) dînd strălucire teatrului românesc în prima jumătate a secolului nostru.

Marea noastră actriță Marioara Voiculescu, elevă a lui Liciu, ne-a împărtășit credința că Liciu a fost, mai presus de orice, un pe-dagog, un profesor desăvîrșit, un regizor excepțional.

Cronicarul dramatic N. D. Cocea subliniază „înteligența și marea putere de compunere pe care e stăpîn” Liciu, iar G. Ibrăileanu după ce îl văzuse jucînd în farse și comedii unde era „de un comic așa de omenesc” se în-treba, după ce-l admirase în Baniî, în care se arătase de un „dramatism așa de natu-ral”, — „unde va ajunge în zborul lui, ar-tistul acesta mlădios și sigur de sine?”

Printre ceilalți actori de seamă în epocă, Petre Liciu nu putea fi confundat. Dar, la 41 de ani, viața i-a fost frîntă — o mare pierdere pentru teatrul românesc.